

SANAT EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN SANAT İLGİLERİ İLE ESTETİK BEĞENİ ALGILARINA İLİŞKİN ARAŞTIRMA¹

Şeyda TANOĞLU

Arş. Gör., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, seyda.tanoglu(@)erzincan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4539-2330

Selma TAŞKESEN

Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, selma.taskesen(@)erzincan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9072-8411

Tanoğlu, Şeyda ve Selma Taşkesen. "Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Sanat İlgileri İle Estetik Beğeni Algılarına İlişkin Araştırma". Sanat Eğitimi Dergisi, 11/2 (2023 Güz): s. 63–70. doi: 10.7816/sed-11-02-01

ÖZ

Bu çalışma, lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin sanat ilgileri ve estetik beğeni algılarını belirlemek ve bu iki değişken arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın temel hedefi, resim-iş eğitimi öğrencilerinin estetik beğeni algılarını ve sanata olan ilgilerini değerlendirmek ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyerek, varsa bu ilişkinin niteliğini ortaya koymaktır. Araştırma 2023-2024 öğretim yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında eğitim alan 26 öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama araçları olarak Estetik Beğeni Ölçeği ve Sanat İlgisi Ölçeği kullanılmıştır. Sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin sanat ilgileri ile estetik beğeni algılarının belirlenmesine yönelik bu araştırmada nicel ve nitel yöntemin bir arada olduğu karma yöntem araştırmalarından eş zamanlı araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmadaki nicel verilerin analizi için SPSS 25 veri analizi programı, betimsel istatistik ve Pearson korelasyon analizi, nitel verilerin analizi için ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin sanat ilgileri ile estetik beğeni algıları arasındaki ilişkinin orta düzeyde, pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir. Ayrıca Rönesans ve Barok eserler hakkında öğrencilerin yeterli bilgiye sahip oldukları ve resimleri beğendikleri görülmektedir. Empresyonizm, kübizm, ekspresyonizm ve süprematizm konusunda kısmen bilgiye sahip oldukları ve buna bağlı olarak modern sanat dönemlerinde eksikliklerinin var olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, Estetik beğeni, Sanat ilgisi, Lisans öğrencileri

¹ Bu çalışmanın bir kısmı Gazi Üniversitesi 4. Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Sanat, insan deneyiminde derin izler bırakan bir ifade biçimi olarak, bireylerin duygusal, entelektüel ve estetik açıdan gelişimine katkıda bulunan önemli bir alanı işaret etmektedir. Lisans düzeyindeki öğrencilerin sanatla olan ilişkisi, sadece sanatsal üretim ve tüketim süreçleriyle sınırlı kalmayıp aynı zamanda bireylerin estetik beğeni algılarını etkileyen bir rol oynamaktadır. "Algısal yeterliliğin gelişmesi bilgi ve deneyimin sağlanmasına bağlı olmaktadır. Sanata ve güzele olan algının biçimlendirilmesinde eğitim, kural ve duyular yoluyla estetik disiplin kazandırma amacını taşımaktadır" (Özalp, 2016: 500). Bu bağlamda, lisans öğrencilerinin sanat ilgileri ile estetik beğeni algıları arasındaki ilişkinin anlaşılması, hem genel eğitim hem de sanat eğitimi açısından önem arz etmektedir. "Sanat eserinin sanatsal karakteri izleyiciye sunulduğunda sadece sanat eserinin görünen yüzü ifade edilebilir, açıklanamaz. Analiz etmek sanat eserinin derinlerinde bulunan duyguları ve sanatsal değerinin anlaşılmasını sağlamaz, sadece eserin sergilenebilir durumunu ortaya çıkarır" (Özalp ve Gökay, 2018: 1309).

Estetik, "Sanatın doğasını, anlamını, değerini bulmaya çalışarak, sanat eserlerinin daha iyi anlaşılmasına, sanat eserinin değerlendirilmesine ve eser hakkında karar vermenin geliştirilmesine yardım eder" (Gökay, 1998). "Bu durumda estetik, sergilenen objenin derinlerindeki gizemi çözmektir. Bu gizemi çözmeye çalışmak çağlar boyunca süre gelen bir düşünce sistemidir" (Özalp ve Gökay, 2018: 1309). Estetik beğeni, insan deneyimini zenginleştiren ve sanatın ötesinde geniş bir yelpazede bulunan deneyimleri içeren karmaşık bir kavramdır. Bu kavram, bireylerin güzellik, zarafet ve estetik özelliklere karşı duyduğu sübjektif değerlendirmeleri ifade eder. Bu yüzden öznenin sanat yapıtı hakkında hangi gerekçeyle güzel yargısına vardığı önemlidir (Sevim, Hisarcıklılar ve Feyzioğlu, 2012: 42). Bu sebeple öğrencilerin estetik objelerle sıklıkla karşı karşıya bırakılması estetik beğeni, algı ve kaygılarının gelişimi için önemli etkenlerden biridir. Estetik algı ve kaygıyı da ancak bir estetik obje, yani bir sanat eseri ortaya çıkarır (Erinç, 1995; Tuna, 2007: 126).

Sanat, öğrenme süreçlerine derinlik katan ve bireylerin dünya görüşlerini genişleten bir araç olarak kabul edilmektedir. Bu noktada, lisans öğrencilerinin sanat alanındaki ilgileri, sadece akademik bir disiplin olarak değil, aynı zamanda kişisel gelişimlerinin bir parçası olarak da ele alınmalıdır. Sanatın, öğrencilerin estetik beğeni algılarını nasıl etkilediği ve bu algıların sanat eserlerini değerlendirme süreçlerine nasıl yansıdığı, sanat eğitimi ve kültürel deneyim açısından önemli bir araştırma alanını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışma, lisans düzeyindeki öğrencilerin sanatla olan etkileşimini inceleyerek, sanat ilgileri ile estetik beğeni algılarını ve bu iki değişken arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin sanat ilgileri hangi düzeydedir?
2. Sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin estetik beğeni algıları hangi düzeydedir?
3. Sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin sanat ilgileri ve estetik beğeni algıları arasındaki ilişki nedir?
4. Sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin sanat eserleri ile ilgili bilgileri nasıldır?

Bu soruların cevaplarının, lisans öğrencilerinin sanata olan ilgilerinin ve estetik beğeni algılarının artırılmasına ve iyileştirilmesine katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırma 2023-2024 öğretim yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalında eğitim alan seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 26 öğrenciyle yürütülmüştür.

Araştırmanın Modeli

Sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin sanat ilgileri ile estetik beğeni algılarının belirlenmesine yönelik bu çalışmada nicel ve nitel yöntemin bir arada kullanıldığı karma yöntem araştırmalarından eş zamanlı araştırma deseni kullanılmıştır. Karma modeller, bir çalışmada (bildiri, makale, tez vb.) verilerin birden fazla teknikle toplanmasını öngören araştırmalardır (Kıncal, 2015: 121). Eş zamanlı araştırma deseninde nicel ve nitel veriler aynı süreçte toplanır ve analiz edilir (Alkan vd., 2019: 566).

Veri Toplama Araçları

Sanat İlgisi Ölçeği

O. Taşkesen (2014) tarafından geliştirilen Sanat İlgisi Ölçeği, 20 maddeden oluşan 5'li likert tipi ölçektir. 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum puan aralığındadır. Ölçekte 5 madde ters madde özelliği taşımaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .84'tür.

Estetik Beğeni Ölçeği

Sevim, Hisarcıklılar ve Feyzioğlu (2012) tarafından geliştirilen Estetik Beğeni Ölçeği (EBÖ), çalışmaya uygun olması amacıyla farklı akımlardan sanat eserleriyle revize edilerek kullanılmıştır. EBÖ, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci kısmında, 5'li Likert Tipi ölçek kullanılmıştır. Puan aralıkları; (1) Hiç beğenmedim, (2) Beğenmedim, (3)

Kararsızım, (4) Beğendim, (5) Çok beğendim şeklindedir. Bir öğrencinin alabileceği en düşük ve en yüksek puan, ölçekte kullanılan resim sayısına göre belirlenmiştir. Ölçekte toplam 6 farklı sanat akımından eser bulunmaktadır. Bu nedenle, ölçekten alınabilecek en yüksek puan 30, en düşük puan ise 6 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin ikinci kısmında, öğrencilerin sanat eserleriyle ilgili estetik algılarını tespit etmek amacıyla "Ana Fikir, Biçim, Renk ve Tasarım" sorularını içeren bir form kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadaki nicel verilerin analizi için SPSS 25 veri analizi programı kullanılmıştır. Öğrencilerin sanat ilgisi ve estetik beğeni algı düzeylerini belirlemek için betimsel istatistik, iki değişken arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiştir. Nitel verilerin analizinde ise betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Betimsel analizde amaç, "görüşme ve gözlem sonucu elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır" (Karataş, 2015: 73).

Bulgular ve Yorum

Sanat Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Sanat İlgileri ile Estetik Beğeni Algıları Hangi Düzeydedir?

Sanat Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Sanat İlgileri ile Estetik Beğeni Algılarına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Sanat Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Sanat İlgileri ile Estetik Beğeni Algılarına İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Ölçekler	N	Minimum	Maksimum	Ortalama
Sanat İlgisi	26	52,00	94,00	77,42
Estetik Beğeni	26	12,00	30,00	22,96

Tablo 1’de öğrencilerin sanat ilgileri ile estetik beğeni algılarına ilişkin betimsel istatistik sonuçlarına baktığımızda öğrencilerin ($n = 26$) sanat ilgisi düzey puanlarının minimum 52.00, maksimum 94.00 olduğu, ortalama puanın ise 77.42 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ($n=26$) estetik beğeni algı puanlarının minimum 12.00, maksimum 30.00 olduğu, ortalama puanın ise 22.96 olduğu görülmektedir.

Sanat Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Sanat İlgisi ile Estetik Beğeni Puanları Arasında İlişki var mıdır?

Sanat Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Sanat İlgisi ile Estetik Beğeni Puanları Arasındaki İlişkiye İlişkin Pearson Korelasyon Sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Sanat İlgisi ile Estetik Beğeni Puanları Arasındaki İlişkiye İlişkin Pearson Korelasyon Sonuçları

	Estetik Beğeni	Sanat İlgisi	N	p
Estetik Beğeni Pearson Korelasyon	1	.460*	26	.018
Sanat İlgisi Pearson Korelasyon	.460*	1	26	.018

$p < .05$

Tablo 2’de öğrencilerin sanat ilgileri ile estetik beğeni algılarına ilişkin korelasyon sonuçlarına baktığımızda orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .46$, $p < .05$). Determinasyon katsayısı ($r^2 = 0,21$) dikkate alındığında estetik beğeni puanlarındaki toplam varyansın yaklaşık %21’inin sanat ilgisi puanlarıyla ortak olduğu söylenebilir.

Sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin sanat eserleri ile ilgili bilgileri nasıldır?

Sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin sanat eserleri ile ilgili bilgileri Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Sanat Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Sanat Eserleri İle İlgili Bilgileri

Venus'ün Doğuşu (Sandro Botticelli)	Dr. Tulp'un Anatomi Dersi (Rembrandt)	İzlenim, Gün Doğumu (Claude Monet)	Çılgılık (Edvard Munch)	Guernica (Pablo Picasso)	Siyah Kare (Kazimir Malevich)
Ana fikir	Ana fikir	Ana fikir	Ana fikir	Ana fikir	Ana fikir
Güzellik Ve Önem 4 Doğuş 9 İlgi Çekici 2 Korunma İç GÜDÜSÜ 3 İnanç 2 Üstünlük, Yüceltme 2 Utanç Mitoloji 2 Cevapsız	Eğitim 13 Şaşkınlık Ve Korku 2 Şüphe İnceleme 4 Öğrenme Açlığı Açık Ameliyat Cevapsız 4	Manzara 4 Gün Batımı /Doğumu 11 Yalnızlık 3 Doğa 2 Sandallar Ve Kişiler Melankolik Huzur Cevapsız 3	Güzel Korku 4 Karamsarlık 5 Dışavurum 4 Anlamsız 2 Şaşkınlık 2 Kaygı 3 Bunalım Açık/Anlaşılr Gerilim Çaresizlik Cinsiyetsizlik	Dışavurum 5 Vahşet 4 Kaos 4 Savaş 8 Kübizm Çaresizlik Güzel Cevapsız 2	Boşluk 5 İsyan Yalnızlık Zafer Anlaşılmaz 7 Evrensel Umut 3 Savaş Sorgulayıcı Denge 2 Karamsarlık Cevapsız 2
Biçim	Biçim	Biçim	Biçim	Biçim	Biçim
Perspektif Softluk 3 Işık Ve Gölge Üç Boyutlu 2 Abartı 3 Deforme 3 İki Boyutlu 2 Simetri Ve Denge 2 Biçimsiz Oran Orantı Açık Kompozisyon Estetik Cevapsız 5	Perspektif Gerçekçi 6 Üç Boyutlu 2 Hareketli Biçimli 2 İki Boyutlu 2 Detaylı 2 Oran Orantı 2 Anlaşılr Softluk Kontrast Çizgisel Farklı Durağan Cevapsız 2	Yağlı Boya Softluk 2 İki Boyutlu 3 Doku 5 Biçimsiz Karmaşık 3 Etkileyici 2 Soyutlama Anlaşılr 2 Farklı Hareketli Cevapsız 4	Güzel Surrealist Somut İki Boyutlu 2 İlgi Çekici Biçimsiz Çizgisel 4 Soyut Deforme 5 Karmaşık 2 Açık Kompozisyon Doku Hareketli Cevapsız 4	Küçük 5 Stilizasyon Geometrik 4 İki Boyutlu 3 Anlaşılr Karışık 4 Oran Orantı Soyut 3 Vurgu Güzel Cevapsız 2	Karmaşık 2 Biçimsiz 4 Anlamsız 3 Soyut Basit 3 Derinlik Geometrik 2 Çizgisel 2 İç İç Uygunluk İki Boyutlu Doku Cevapsız 4
Renk	Renk	Renk	Renk	Renk	Renk
Sıcak Renkler 7 Açık ve Koyu Renkler 2 Çok Renkli 3 Soğuk ve Mat Renkler 3 Canlı Renk 4 Uyumlu Renkler 3 Baskın Renkler Cevapsız 3	Koyu renkler 10 Işık ve renk Toprak tonları Soft renkler 4 Çok renkli Mat renkler Uyumlu 2 Koyu ve kontrast renkler 2 Soğuk renkler Cevapsız 3	Güzel Mavi sarı yeşil 4 Kızıl tonları Zıt renkler 3 Çok renkli 4 Karamsar renkler Canlı renkler 2 Soft renkler 5 Sıcak renkler 2 Doğal renkler 2 Cevapsız 2	Çok renkli 8 Uyumlu renkler 2 Sıcak renkler 5 Anlamlı renkler Canlı ve çarpıcı 6 Soğuk renkler Doğal renkler Zıt renkler Cevapsız	Siyah ve gri 3 Siyah ve beyaz 7 Soft renkler Koyu renkler 2 Monokromatik renkler 7 Soğuk ve mat renkler Çarpıcı renkler Cevapsız 4	Renksiz 3 Siyah 3 Siyah ve beyaz 6 Koyu ve mat 3 Yalın renkler 2 Tek renk 2 Kahverengi 3 Cevapsız 4
Tasarım	Tasarım	Tasarım	Tasarım	Tasarım	Tasarım
Merkezi Kompozisyon 2 Denge 3 Vurgu 2 Açık Kompozisyon 4 Net Ve Anlaşılr 2 Oran Orantı 4 Hareketli Etkileyici Mitolojik Tasarım Figürlü Kompozisyon Karışık Cevapsız 4	Güzel Vurgu 4 Anlaşılr 3 İşık Gölge Etkileyici Merkezi Kompozisyon Diyagonal Kompozisyon Üçgen Kompozisyon 2 Açık Kompozisyon Detaylı Denge 2 Figürlü Cevapsız 7	Karmaşık 3 Vurgu 2 Açık Kompozisyon 4 Anlaşılr 2 İyi 4 Yaratıcı Farklı Bütünlük Derinlik 3 Ritim Cevapsız 4	Güzel 2 Derinlik 2 Hareketli Vurgu 2 Şaşırtıcı Karmaşık 7 Anlaşılr 2 Çizgisel Doku 2 Açık Kompozisyon Denge İlgi Çekici Cevapsız 3	Karmaşık 6 Güzel İronik Geometrik 2 Çok Figürlü Dikkat Çekici 3 Merkezi Kompozisyon Anlaşılmaz 2 Açık Kompozisyon 4 Yansıtıcı Detaylı Derinlik Cevapsız 2	Karmaşık Tasarım Yok Çerçeve 3 Kapalı Kompozisyon 4 Sıra dışı 3 Düşündürücü Anlamadım 2 Minimalist Kompozisyon Sade 3 Anlamlı/ İfadeci 2 Denge Birlik Cevapsız 3

Tablo 3'te Sandro Botticelli'nin "Venüs'ün Doğuşu" adlı eserinin ana fikir sorusuna 26 öğrenciden 9 kişi (%34,62) doğuş, 4 kişi (%15,38) güzellik ve önem, 3 kişi (%11,54) korunma içgüdüğü, 2 kişi (%7,69) ilgi çekici, 2 kişi (%7,69) inanç, 2 kişi (%7,69) üstünlük/yüceltme, 2 kişi (%7,69) mitoloji, 1 kişi (%3,85) utanç cevabını verirken 1 kişi (%3,85) cevaplamamıştır. Biçim sorusuna ise 3 kişi (%11,54) softluk, 3 kişi (%11,54) abartı, 3 kişi (%11,54) deforme, 2 kişi (%7,69) simetri ve denge, 2 kişi (%7,69) üç boyutlu, 2 kişi (%7,69) iki boyutlu, 1'er kişi de (%3,85) perspektif, ışık-gölge, biçimsiz, oran-orantı, açık kompozisyon ve estetik cevaplarını verirken 5 kişi (%19,23) biçim sorusuna cevap vermemiştir. Renk sorusuna 7 kişi (%26,92) sıcak renkler, 4 kişi (%15,38) canlı renkler, 3 kişi (%11,54) soğuk ve mat renkler, 3 kişi (%11,54) çok renkli, 3 kişi (%11,54) uyumlu renkler, 2 kişi (%7,69) açık-koyu renkler, 1 kişi (%3,85) baskın renkler yanıtını verirken 3 kişi (%11,54) cevap vermemiştir. Tasarım sorusu için 4 kişi (%15,38) açık kompozisyon, 4 kişi (%15,38) oran-orantı, 3 kişi (%11,54) denge, 2 kişi (%7,69) vurgu, 2 kişi (%7,69) net ve anlaşılır, 2 kişi (%7,69) merkezi kompozisyon, 1'er kişi de (%3,85) hareketli, etkileyici, mitolojik tasarım, figürlü kompozisyon ve karışık yanıtları verilirken 4 kişi (%15,38) cevap vermemiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda alınan cevaplar incelendiğinde öğrencilerin ana fikir, biçim, renk ve tasarım boyutunda fikir sahibi oldukları anlaşılmıştır. Buna göre öğrencilerin her yönüyle algılayabildikleri bu resmi beğendikleri görülmüştür.

Rembrandt'ın "Dr. Tulp'un Anatomi Dersi" adlı eserinin ana fikir sorusuna 26 öğrenciden 13 kişi (%50) eğitim, 4 kişi (%15,38) inceleme, 2 kişi (%7,69) şaşkınlık ve korku, 1'er kişi de (%3,85) açık ameliyat, öğrenme açlığı ve şüphe yanıtlarını verirken 4 kişi (%15,38) cevaplamamıştır. Biçim sorusuna ise 6 kişi (%23,08) gerçekçi, 2 kişi (%7,69) iki boyutlu, 2 kişi (%7,69) üç boyutlu, 2 kişi (%7,69) oran-orantı, 2 kişi (%7,69) biçimli, 2 kişi (%7,69) detaylı, 1'er kişi de (%3,85) perspektif, hareketli, softluk, kontrast, anlaşılır, çizgisel, farklı ve durağan cevaplarını verirken 2 kişi (%7,69) biçim sorusuna cevap vermemiştir. Renk sorusuna 10 kişi (%38,46) koyu renkler, 4 kişi (%15,38) soft renkler, 2 kişi (%7,69) koyu ve kontrast renkler, 2 kişi (%7,69) uyumlu renkler, 1'er kişi (%3,85) ılık ve renk, toprak tonları, çok renkli, mat renkler ve soğuk renkler yanıtını verirken 3 kişi (%11,54) cevap vermemiştir. Tasarım sorusu için 4 kişi (%15,38) vurgu, 3 kişi (%11,54) anlaşılır, 2 kişi (%7,69) üçgen kompozisyon, 2 kişi (%7,69) denge, 1'er kişi de (%3,85) güzel, ılık-gölge, etkileyici, merkezi kompozisyon, diyagonal kompozisyon, detaylı, açık kompozisyon ve figürlü yanıtları verilirken 7 kişi (%26,92) cevap vermemiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda alınan cevaplar incelendiğinde öğrencilerin ana fikir, biçim, renk ve tasarım boyutunda fikir sahibi oldukları anlaşılmıştır. Buna göre öğrencilerin her yönüyle algılayabildikleri bu resmi beğendikleri görülmüştür.

Claude Monet'nin "İzlenim, Gün Doğumu" adlı eserinin ana fikir sorusuna 26 öğrenciden 11 kişi (%42,31) gün doğumu/batımı, 4 kişi (%15,38) manzara, 3 kişi (%11,54) yalnızlık, 2 kişi (%7,69) doğa, 1'er kişi de (%3,85) sandallar ve insanlar, huzur ve melankolik yanıtlarını verirken 3 kişi (%11,54) cevaplamamıştır. Biçim sorusuna ise 5 kişi (%19,23) doku, 3 kişi (%11,54) iki boyutlu, 3 kişi (%11,54) karmaşık, 2 kişi (%7,69) etkileyici, 2 kişi (%7,69) anlaşılır, 2 kişi (%7,69) softluk, 1'er kişi de (%3,85) yağlı boya, biçimsiz, soyutlama, farklı ve hareketli cevaplarını verirken 4 kişi (%15,38) biçim sorusuna cevap vermemiştir. Renk sorusuna 5 kişi (%19,23) soft renkler, 4 kişi (%15,38) çok renkli, 4 kişi (%15,38) mavi sarı yeşil, 3 kişi (%11,54) zıt renkler, 2 kişi (%7,69) canlı renkler, 2 kişi (%7,69) sıcak renkler, 2 kişi (%7,69) doğal renkler, 1'er kişi (%3,85) güzel, kızıl tonları ve karamsar renkler yanıtını verirken 2 kişi (%7,69) cevap vermemiştir. Tasarım sorusu için 4 kişi (%15,38) iyi, 4 kişi (%15,38) açık kompozisyon, 3 kişi (%11,54) karmaşık, 3 kişi (%11,54) derinlik, 2 kişi (%7,69) vurgu, 2 kişi (%7,69) anlaşılır, 1'er kişi de (%3,85) yaratıcı, farklı, bütünlük ve ritim yanıtları verilirken 4 kişi (%15,38) cevap vermemiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda alınan cevaplar incelendiğinde öğrencilerin ana fikir kısmında bilgi sahibi oldukları, eser üzerine yoruma bağlı açıklama yapabildikleri, renk konusunda bilgi sahibi oldukları, renklere kendilerince anlam yükledikleri, tasarım konusunda öğrencilerin bilgi sahibi oldukları, biçim konusunda ise kısmen bilgi sahibi oldukları görülmüştür.

Edvard Munch'un "Çığlık" adlı eserinin ana fikir sorusuna 26 öğrenciden 5 kişi (%19,23) karamsarlık, 4 kişi (%15,38) korku, 4 kişi (%15,38) dışavurum, 3 kişi (%11,54) kaygı, 2 kişi (%7,69) anlamsız, 2 kişi (%7,69) şaşkınlık, 1'er kişi de (%3,85) güzel, bunalım, açık/anlaşılır, gerilim, çaresizlik, cinsiyetsizlik yanıtlarını vermiştir. Biçim sorusuna ise 5 kişi (%19,23) deforme, 4 kişi (%15,38) çizgisel, 2 kişi (%7,69) iki boyutlu, 2 kişi (%7,69) karmaşık, 1'er kişi de (%3,85) güzel, ilgi çekici, biçimsiz, sürrealist, somut, soyut, açık kompozisyon, doku ve hareketli cevaplarını verirken 4 kişi (%15,38) biçim sorusuna cevap vermemiştir. Renk sorusuna 8 kişi (%30,77) çok renkli, 6 kişi (%23,08) canlı ve çarpıcı renkler, 5 kişi (%19,23) sıcak renkler, 2 kişi (%7,69) uyumlu renkler, 1'er kişi (%3,85) soğuk renkler, doğal renkler, zıt renkler ve anlamlı renkler yanıtını verirken 1 kişi (%3,85) ise cevap vermemiştir. Tasarım sorusu için 7 kişi (%26,92) karmaşık, 2 kişi (%7,69) güzel, 2 kişi (%7,69) anlaşılır, 2 kişi (%7,69) derinlik, 2 kişi (%7,69) vurgu, 2 kişi (%7,69) doku, 1'er kişi de (%3,85) hareketli, şaşırtıcı, çizgisel, açık kompozisyon, denge ve ilgi çekici yanıtları verilirken 3 kişi (%11,54) cevap vermemiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda alınan cevaplar incelendiğinde öğrenciler ana fikir konusunda genel olarak yorum yapabilmıştır ama kısmen bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Renk konusunda öğrencilerin tamamına yakınının bilgi sahibi olduğu fakat biçim konusunda ekspresif eseri anlamlandırma konusunda eksik kaldıkları görülmüştür. Tasarım konusunda da bilgi sahibi oldukları görülmüştür.

Pablo Picasso'nun "Guernica" adlı eserinin ana fikir sorusuna 26 öğrenciden 8 kişi (%30,77) savaş, 5 kişi (%19,23) dışavurum, 4 kişi (%15,38) vahşet, 4 kişi (%15,38) kaos, 1'er kişi de (%3,85) kübizm, çaresizlik ve güzel yanıtlarını verirken, 2 kişi (%7,69) soruyu cevaplamamıştır. Biçim sorusuna ise 5 kişi (%19,23) kübik, 4 kişi (%15,38) karışık, 4 kişi (%15,38) geometrik, 3 kişi (%11,54) iki boyutlu, 3 kişi (%11,54) soyut, 1'er kişi de (%3,85) stilizasyon, anlaşılır, oran-orantı, vurgu ve güzel cevaplarını verirken 2 kişi (%7,69) biçim sorusuna cevap vermemiştir. Renk sorusuna 7 kişi (%26,92) monokromatik renkler, 7 kişi (%26,92) siyah ve beyaz, 3 kişi (%11,54) siyah ve gri, 2 kişi (%7,69) koyu renkler, 1'er kişi (%3,85) soğuk ve mat renkler, soft renkler ve çarpıcı renkler yanıtını verirken 4 kişi (%15,38) ise cevap vermemiştir. Tasarım sorusu için 6 kişi (%23,08) karmaşık, 4 kişi (%15,38) açık kompozisyon, 3 kişi (%11,54) dikkat çekici, 2 kişi (%7,69) geometrik, 2 kişi (%7,69) anlaşılmaz, 1'er kişi de (%3,85) güzel, merkezi kompozisyon, ironik, yansıtıcı, detaylı, derinlik, çok figürlü yanıtları verilirken 2 kişi (%7,69) cevap vermemiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda alınan cevaplar incelendiğinde öğrencilerin büyük bölümünün eserin ana fikrini savaş, vahşet ve kaos kavramlarıyla ilişkilendirdiği (16 kişi), biçim konusunda kübik, geometrik ve soyut nitelikleri ayırt edebildiği (12 kişi), renk konusunda ise eserin monokromatik, siyah-beyaz yapısını fark ettiği (17 kişi) görülmüştür. Tasarım sorusunda en sık verilen yanıtın "karmaşık" (6 kişi) olması, öğrencilerin kompozisyonu çözümlenmekte kısmen zorlandıklarını düşündürmektedir.

Kazimir Malevich'in "Siyah Kare" adlı eserinin ana fikir sorusuna 26 öğrenciden 7 kişi (%26,92) anlaşılmaz, 5 kişi (%19,23) boşluk, 3 kişi (%11,54) umut, 2 kişi (%7,69) denge, 1'er kişi de (%3,85) isyan, evrensel, yalnızlık, zafer, karamsarlık, savaş ve sorgulayıcı yanıtlarını verirken, 2 kişi (%7,69) soruyu cevaplamamıştır. Biçim sorusuna ise 4 kişi (%15,38) biçimsiz, 3 kişi (%11,54) anlamsız, 3 kişi (%11,54) basit, 2 kişi (%7,69) karmaşık, 2 kişi (%7,69) geometrik, 2 kişi (%7,69) çizgisel, 1'er kişi de (%3,85) soyut, derinlik, iç içe, uygunluk, iki boyutlu ve doku cevaplarını verirken 4 kişi (%15,38) biçim sorusuna cevap vermemiştir. Renk sorusuna 6 kişi (%23,08) siyah ve beyaz, 3 kişi (%11,54) renksiz, 3 kişi (%11,54) siyah, 3 kişi (%11,54) koyu ve mat, 3 kişi (%11,54) kahverengi, 2 kişi (%7,69) yalın renkler, 2 kişi (%7,69) tek renk yanıtını verirken 4 kişi (%15,38) ise cevap vermemiştir. Tasarım sorusu için 4 kişi (%15,38) kapalı kompozisyon, 3 kişi (%11,54) çerçeve, 3 kişi (%11,54) sade, 3 kişi (%11,54) sıra dışı, 2 kişi (%7,69) anlamadım, 2 kişi (%7,69) anlamlı/ıfadeci, 1'er kişi de (%3,85) karmaşık, tasarım yok, düşündürücü, minimalist kompozisyon, denge, birlik yanıtları verilirken 3 kişi (%11,54) cevap vermemiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda alınan cevaplar incelendiğinde öğrencilerin ana fikir konusunda kısmen bilgi sahibi oldukları, biçim konusunda yorum yapamadıkları, renk konusunda kısmen yorum yapabildikleri, tasarım konusunda ise kısmen bilgi sahibi oldukları görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Elde edilen bulgulardan çıkarılan sonuçlara göre sanat eğitimi alan lisans öğrencilerinin sanat ilgileri ile estetik beğeni algıları arasındaki ilişkinin orta düzeyde, pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir. Ayrıca Rönesans ve Barok eserler hakkında öğrencilerin yeterli bilgiye sahip oldukları ve resimleri beğendikleri görülmektedir. Empresyonizm, Kübizm, Ekspresyonizm ve Süprematizm konusunda kısmen bilgiye sahip oldukları ve buna bağlı olarak modern sanat dönemlerinde eksikliklerinin var olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin daha çok klasik dönem eserlerine ilgi duydukları görülmektedir. Alıcı ve Taşkesen'in (2022: 66-79) "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Sanat İlgileri İle Stresle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli çalışmasında Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencilerinin sanat ilgisi düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu ve cinsiyete göre kız öğrencilerin sanat ilgisi düzeylerinin erkek öğrencilere göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Yine Taşkesen, Naldan Ciminli ve Güler'in (2017: 1-14) "Güzel Sanatlar ve Anadolu Liselerindeki Öğrencilerin Müze ve Sanat İlgilerinin İncelenmesi" isimli çalışmasında da güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin sanata olan ilgilerinin diğer lise öğrencilerinden anlamlı şekilde yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Özalp ve Gökay'ın (2018) çalışmasında öğrencilerin eserleri değerlendirme ve tercih etme sürecinde, sanat akımları, tarih, sanatın ilke ve elemanları gibi konularda sahip oldukları bilgi düzeyinin etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmacılar, öğrencilerin eserleri ve sanat akımlarını daha iyi anlamalarının, eser değerlendirme süreçlerinde önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Sanat derslerinde öğrencilere aktarılan bilginin, ünlü sanatçılar, eserler ve dönemler konusundaki bilgilerini artırdığını ve bu bilgi birikiminin öğrencilerin eserlere olan ilgi ve tercihlerini etkilediğini tespit etmişlerdir. Demirel'in (2018) estetik beğeni üzerine yaptığı benzer bir çalışmada, öğrencilere çalışma öncesi ön test ve çalışma sonrası son test uygulanarak aradaki değişim ve farklar gözlemlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin ön test beğeni puanlarının ortalaması "hiçbir fikrim yok", son test puanlarının ortalaması ise "beğendim" puan aralığına denk gelmiştir. Taşkesen ve Ekici (2020) benzer bir çalışmada görsel sanatlar öğretmeni adaylarının sanat okuryazarlık ve estetik beğeni düzeylerinin iyi olduğu kanaatine varmıştır. Eserlerin ana fikirleri ve renkleri hakkında bilgi sahibi oldukları gözlemlenen öğrencilerin, biçim ve tasarım konularında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını gözlemlenmiştir.

Öneriler

- Modern sanat dönemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları için öğrenciler modern dönem çalışmalarına yönlendirilebilir.
- Öğrencilere farklı dönemleri ve akımları kapsayan daha geniş bir sanat yelpazesi tanıtılmalıdır. Farklı sanat akımlarını keşfetmek, öğrencilerin estetik anlayışlarını zenginleştirebilir.
- Teorik bilgiyi pratik deneyimlerle birleştirmek, öğrencilere sanatı daha derinden anlama fırsatı sunabilir.
- Sanat eserlerinin ortaya çıkışını etkileyen tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamları anlamak, öğrencilerin eserlere daha derin bir bağlam içinde yaklaşmalarını sağlayabilir.
- Öğrencilere, sanat eserlerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme ve analiz etme becerileri kazandırılmalıdır. Bu, estetik beğeni algılarını daha bilinçli hâle getirmelerine ve derinleştirmelerine katkı sağlar.
- Farklı dönem sanat eserleriyle etkileşim kurmaları sağlanarak estetik beğeni algıları geliştirilebilir.

Kaynaklar

- Alkan, V., Şimşek, S. & Armağan Erbil, B. (2019). Karma Yöntem Deseni: Öyküleyici Alanyazın İncelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 559-582.
- Alıcı, Ş. & Taşkesen, O. (2022). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Sanat İlgileri İle Stresle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 16(42), 66-79.
- Demirel, İ. N. (2018). Dışavurumcu Sanat Yoluyla Estetik Değer Öğretimi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 38(2), 695-716.
- Erinç, S. (1995). *Resmin Eleştirisi Üzerine*. Hil Yayınları.
- Gökay, M. (1998). *Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemine Göre İlköğretim II. Basamağında Sanat Eleştirisinin Uygulanması ve Sonuçları* [Doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kıncal, R. Y. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (4. Basım). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özalp, K. (2016). Güzelin Bilinçli Algısı ve Estetik Eğitimi. *idil*, 5(21), 491-504.
- Özalp, H. K. & Gökay, M. (2018). Farklı Kültürler İçerisinde Eğitim Gören 12-17 Yaş Grubu Türk Çocuklarının Estetik Beğeni Düzeylerinin Karşılaştırılması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 1307-1368.
- Sevim, O., Hisarcıklılar, E. & Feyzioğlu, N. (2012). Bir Estetik Duyuş Analizi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(3), 41-57.
- Taşkesen, O. (2014). Developing interest in art scale and determining the relation between personality type of teacher candidates and their interest in art. *Educational Research and Reviews*, 9(8), 216-226.
- Taşkesen, O., Naldan Ciminli, F. & Güler, E. (2017). Investigating the Museum and Art Interests of the Students in Fine Arts and Anatolian High Schools. *Journal of Strategic Research in Social Science*, 3(2), 1-14.
- Taşkesen, S. & Ekici, S. (2020). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sanat Okuryazarlık Düzeyleri ile Estetik Beğeni Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, (81), 411-428.
- Tuna, S. (2007). Estetik Algı ve Beğeni Gelişimi Açısından İlköğretimde Sanat Eleştirisi Öğretimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 121-133.

RESEARCH ON ART INTEREST AND AESTHETIC APPRECIATION PERCEPTIONS OF STUDENTS RECEIVING ART EDUCATION

Şeyda TANOĞLU
Selma TAŞKESEN

ABSTRACT

This study was conducted to determine the art interests and aesthetic appreciation perceptions of undergraduate art education students and to investigate the relationship between these two variables. The main objective of the study is to evaluate the aesthetic appreciation perceptions and art interests of art education students and to examine the relationship between these variables and to reveal the nature of this relationship, if any. The research was conducted with 26 students studying at Erzincan Binali Yıldırım University, Faculty of Education, Division of Art Education in the 2023-2024 academic year. The Aesthetic Appreciation Scale and the Art Interest Scale were used as data collection tools in the study. In this study, which aimed to determine the art interests and aesthetic appreciation perceptions of undergraduate art education students, a concurrent mixed-methods design, in which quantitative and qualitative methods are used together, was employed. SPSS 25, descriptive statistics and Pearson correlation analysis were used for the analysis of quantitative data, and descriptive analysis method was used for the analysis of qualitative data. According to the findings of the research, it is seen that the relationship between art interests and aesthetic appreciation perceptions of undergraduate art education students is moderate, positive and significant. In addition, it is seen that students have sufficient knowledge about Renaissance and Baroque works and they like the paintings. It is understood that they have partial knowledge about Impressionism, Cubism, Expressionism and Suprematism and, accordingly, that they have deficiencies regarding modern art periods.

Keywords: Art education, Aesthetic appreciation, Interest in art, Undergraduate students